

Budapest

Pestszentlőrinc –Pestszentimre Önkormányzat

APRÓK FALVA ÓVODA

**CSEMETEKERT INTEGRÁLT ÓVODAI
PROGRAM**

OM 034652

2010

ELŐSZÓ

Nevelőtestületem tagjaival 20 éve dolgozom együtt. Pedagógiai munkájukra az igényesség, a gyermekszereket, a gyermekközpontú szemlélet jellemző.

Helyi programunk készítésekor ezek jellemezték alkotómunkánkat.

Nevelőmunkánk alapelvei:

- *humánus, demokratizmus,*
- *az óvodáskorú gyermek tisztelete,*
- *tartalmas együttműködés a családdal,*
- *a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekvés, az egyéni fejlődési ütem, és a sajátos nevelési igény figyelembevétele,*
- *szülőföldünk szeretete, hagyományaink ápolása.*

Nevelőtestületünk célul tűzte maga elé, hogy az életkori és egyéni sajátosságok az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével a fejlesztőpedagógia elméleti és gyakorlati tapasztalatainak felhasználásával biztosítja óvodásainak harmonikus fejlődését, fejlesztését, a mással nem helyettesíthető játékon keresztül.

***„A művészetnek is legfőbb tökélye,
ha úgy elbű, hogy észre nem veszik.”***

Óvodánk nyugalmat, biztonságot sugárzó környezet, ahol minden gyermek szeretetre, megértésre, segítségre talál a felnőttekben.

Minkolényi Ilona

Tartalom

I. Gyermekkép – Óvodakép

II. Óvodánk jellemzői

- a) Környezeti jellemzők
- b) Nevelési jellemzők
- c) Személyi feltételek
- d) Tárgyi feltételek

III. Óvodánk nevelési célja és feladata

IV. Nevelésünk alapvető keretei

- a) Az egészséges életmód alakítása óvodánkban
- b) A család és az óvoda együttműködése
- c) Az érzelmi nevelés, szocializáció, közösségi életre történő felkészítése
- d) A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése
- e) Gyermekvédelem
- f) Az értelmi nevelés fejlesztése óvodánkban – a tanulás

V. Az óvodai élet tevékenységformái

- a) A játék
- b) Mozgás
- c) A külső világ tevékeny megismerése
- d) Mese – vers
- e) Rajzolás, mintázás, kézimunka
- f) Ének – zene, énekes játékok
- g) Munka jellegű tevékenységek
- h) Speciális szolgáltatásaink

VI. Legitimációs záradék

Az óvoda hivatalos elnevezése: ***Aprók Falva Óvoda***

Alapító okirat száma:15/1996. (I.18.) sz., a 188/1996. (II.29.) sz., a 430/1997. (IV.24.) sz., a 431/1997 (IV.24.) sz., a 1487/1997. (XII.18.) sz., a 1385/1999.(XII.16.) sz., a 154/2001.(II.08.) sz., és a 1094/2003.(XII.18.) sz. a 288/2005.(IV.28.) sz. a 506/2006. (III. 30.) sz. a 370/2007.(IV. 25.) sz. a 1156/2007.(XII. 20.) sz. és a 670/2008.(IX.4.) sz. 315/2009.(IV. 23.) sz. és a 506./2009.(V. 21.) sz. és a 741/2009.(VI. 18.) számú határozataival módosított 563/1994.(IV.28.) sz. határozata

Az óvoda pontos címe, telefonszáma: 1185. Budapest, Barcika tér 8.
292 - 31 - 20
297 - 50 - 70 fax

E – mail cím: ovoda@aprokfalva18.hu

Az óvoda fenntartójának és felügyeleti szervének neve, címe:

Budapest, XVIII. kerület Pestszentlőrinc - Pestszentimre Önkormányzat

Képviselő – testülete

1184 Budapest, Üllői út 400.

Telefon: 296 - 13 - 00

I. Gyermek kép - Óvodakép

Gyermekképünk:

Nevelőközösségünk vallja, hogy a gyermeki személyiség egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény. Személyiségét adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A gyermek személyiségének kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

Óvodánkban a nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, egyediségének, különbözőségének teljes mértékű tiszteletben tartásával, bármiféle előítéletek mellőzésével, egyenlő hozzáférés biztosításával, szem előtt tartva a sajátos nevelési igényű gyermekek közösségbe való beilleszkedését, családi nevelés segítségét az enyhén látássérült, és enyhén értelmi fogyatékos gyermekek integrálását. Ellátva a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek óvodai nevelését. Óvodánk nem ad helyet az előítéletek kibontakoztatásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Óvodaképünk:

Nevelésünk célja az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének személyiségük teljes kibontakoztatásának támogatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem, az eltérő fejleszthetőség figyelembevételével a fejlesztőpedagógia elméleti és gyakorlati tapasztalatainak felhasználásával.

Óvodánkban a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, bizalom és megbecsülés övezi. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az integrálás

lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra. E tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségtartalmak közvetítéséről, a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, és tárgyi feltételeinek biztosításáról, és az együttneveléshez szükséges kompetenciák meglétéről, a környezettudatos magatartás segítéséről.

II. Óvodánk jellemzői

a) Környezeti jellemzők

Óvodánk a forgalomtól távol eső, családi házakkal körülvett „Csemetekert”. Önkormányzati fenntartású, részben önállóan gazdálkodó létesítmény.

Az intézmény dolgozói olyan sokoldalúan és magasán képzett, munkájukat hitvallásként végző pedagógusok, dajkák és technikai dolgozók, akik összehangolt munkával modellt nyújtva, készek a pedagógiai megújulásra, a partnerek igényeit figyelembe vevő minőségi nevelésre.

Az óvodánkba járó gyermek szociokulturális háttere igen változatos képet mutat. A sajátos arculatunkat meghatározó tevékenységformák környezetünkől adódóan, kiindulópontnak tekintik az emberi értékek átszármaztatását a gyermekek legfőbb tevékenységén, a játékon keresztül.

b) Nevelési jellemzők

Kiemelt szerepet kap az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés, az eltérő ütemű fejleszthetőség, a gyermekek érési folyamatához igazított, életkori sajátosságoknak megfelelő, ahhoz messzemenően illeszkedő, eszközökkel, módszerekkel történő támasznyújtás, amely az éppen fejlődő szomatikus és pszichés funkciók, kibontakozásához biztosít szociális és tárgyi környezetet.

c) Személyi feltételek

Testületünk stabil, hosszú ideje együtt dolgozó nevelőközösség. Sajátos arculatunkat évek óta az egészséges, teljes személyiségfejlesztés, a hagyományok ápolása, megszilárdítása jellemzi. Kapcsolatainkat mikro-és makro környezetünkben, folyamatosan ápoljuk. Életünkre a családi kiegyensúlyozott légkör jellemző. Valamennyi munkatársunk az eredményes kompetencia kibontakoztatás érdekében törekszik egymás szakmai kiegészítésére, a közelítő szemléletformálásra, a nyitottságra, a tiszteletre, megbecsülésre.

Sajátos nevelési igényű gyermekeink (enyhén látássérült, enyhén értelmi fogyatékos) speciális fejlesztését utazó gyógypedagógussal együttműködve valósítjuk meg.

Programunkhoz kapcsolódó tanfolyamokon bővítettük tudásunkat:

- ✓ 120 órás fejlesztőpedagógia tanfolyam 4 fő
- ✓ gyógypedagógiai pszichodiagnosztika 120 órás 2 fő
- ✓ óvodai differenciáló fejlesztőpedagógia szakvizsga 2 fő
- ✓ minőségfejlesztési ismeretek, egyéb tanfolyamok, konferenciák.

Az egységes nevelési koncepció kialakítása érdekében célul tűzött feladatunkat, hogy minden óvónőnek legyen fejlesztőpedagógiai ismerete, teljesítettük.

Nevelőközösségünk fogékony a megújulásra, melynek igénye interiorizálódott.

d) Tárgyi feltételek

Az óvodát 1947-ben létesítették. Ekkor három csoporttal működött, majd 1973-ban bővítették, öt csoportosra. 2001 szeptemberétől egy csoport megszüntetésével tornaszobát alakíthattunk ki.

Feladataink ellátásához 2.177 m² alapterületű ingatlan áll rendelkezésre. Ebből a beépített terület 573 m², az udvar 1.604 m².

Férőhelyek száma: 102 fő.

Csoportteremek száma: 4

Öltözők száma: 5

Nevelői szoba: 1

Felnőtt öltöző: 1

Az épülethez árnyas kert tartozik, ami füves és betonos részre tagolódik. Környezeti fekvése, tárgyi felszereltsége lehetőséget nyújt arra, hogy állandó és alkalomszerű tevékenységek valósuljanak meg.

Az udvar kialakításánál fő szempontunk volt, hogy a gyermekek nevelésében fontos szerepe legyen a mozgás szeretetére építő életvitelnek, az egészséges életmód megalapozásnak, a szükséges és elégséges szabályok megtanításának. Az udvar tagoltsága, az eszközök kiválasztása, mérete a gyermekek életkorához, összetételéhez, fejlettségi szintjéhez igazodik.

Alapvető tárgyi felszereltségünk megfelelő nevelő-oktató munkánkhoz.

Fejlesztő játékaink gyűjteményének szinten tartásához szükséges új, és az amortizálódott eszközök cseréje.

A rendelkezésünkre álló külső és belső eszközállomány modernizálását, bővítését, szeretnénk tovább folytatni kitűzött céljaink minőségileg hatékonyabb megvalósítása érdekében.

Az enyhén látássérült gyermekeinknek gyógypedagógusi javaslatra a szükséges eszközöket biztosítjuk. (kapaszzkodók)

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ellátásához külön eszközök beszerzésére nincs szükség.

III. Óvodánk nevelési célja és feladata

Célunk: *Érzelmi biztonságot nyújtó környezetben a gyermeki személyiség kibontakoztatása, környezettudatos magatartás kialakítása.*

- életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem, figyelembevételével,
- speciális mozgásfejlesztő és játékeszközökkel,
- a fejlesztőpedagógia elméleti és gyakorlati tapasztalatainak felhasználásával,
- enyhén látássérült és enyhén értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelése,
- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődése az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segítségével.

Általános feladataink:

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, - az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása,
- sajátos nevelési igényű gyermekeinknek a kortársakkal történő együttnevelése.
- intervenció- a segítségnyújtás a családi nevelés kiegészítése

Nevelésünk alapvető feladatai:

- építünk a hazai tradicionális nevelési értékekre, ötvözve azokat a korszerű fejlődés – nevelés lélektani, neurológiai, gyógypedagógiai eredményekkel,
- biztonságos, egészséges, esztétikus környezet feltételeinek megteremtése,
- a gyermekek eltérő fejlődésének figyelembevételével a megfelelő életritmus biztosításával, a testi, lelki, intellektuális szükségletek kielégítése,
- család- óvoda értékeinek összehangolása,

- a mással nem helyettesíthető játéktevékenységhez biztosítjuk a feltételeket, ötleteket, eszközöket, az élmények feldolgozásának lehetőségével,
- a gyermekek mozgásigényének kielégítése belső és külső térben megfelelő speciális eszközökkel.
- enyhén látássérült gyermekeinknek segítjük a közösséghez való alkalmazkodást, a beilleszkedést a különböző játéktevékenységekbe, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.
- enyhén értelmi fogyatékos óvodásaink számára biztosítjuk a spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését – melyek segítik a gyermekeket élmények, tapasztalatok, és minták megéléséhez a kortárs csoportokban.

IV. Nevelésünk alapvető keretei

a) Az egészséges és környezettudatos életmód alakítása óvodánkban

Az egészséges és környezettudatos életmód alakításában a gondozásnak alapvető szerepe van a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítésében, a testi, lelki harmónia megteremtésében. Ezen belül a testápolási, öltözködési, étkezési, önkiszolgálási tevékenységek közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermek.

Az önkiszolgálási feladatok végzése alakítja a gyermek énképét, önállóbbá válását a rájuk bízott feladatok sikeres teljesítésével.

Az egészségnevelés terén a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt. (Óvás, betegségmegelőzés, egészség megőrzés.) Ennek érdekében a gyermekek életkorának megfelelő optimális életritmus kialakítására törekszünk.

Ehhez szükséges:

- a rugalmas napirend, hetirend, - a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek biztosításával,
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődés elősegítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése,
- az enyhén látássérült gyermekek integrált nevelésében hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük ismerete, a rendszeretet, a higiéné, - különösen a szem és a kéz tisztántartása,
- az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek integrált nevelésében az együttnevelésre helyezzük a hangsúlyt.

Az általános feladatok alapján meghatározott konkrét teendőink:

- az egészséges környezet biztosítása,
- a gyermekek gondozása, (testápolás, öltözködés, táplálkozás), összehangolt sürgetésmentes, kiegyensúlyozott légkörben történjék,
- a gyermekek testi képességeinek fejlesztése a mindennapi edzési lehetőségekkel,
- a pihenés, alvás rendszere,
- az együttnevelés megvalósulásában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Testápolás:

- ✓ a testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint bármikor végezzék el,
- ✓ a tisztálkodási eszközöket használják, majd tisztán, esztétikusan tegyék a helyére,
- ✓ a mosdó rendbetételében szükség szerint segítsenek,
- ✓ enyhén látás sérült gyermekek esetében a higiénia, a szem és a kéz tisztántartása fontos teendő,
- ✓ enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknél az együttnevelés kap hangsúlyt.

Mozgásfejlesztés:

- finommotorika fejlődése, szem-kéz koordináció,
- sajátos nevelési igényű gyermekeknél (enyhe látássérülés, enyhe értelmi fogyatékos), az eltérő képességek figyelembe vétele.

Testséma fejlesztés:

- testrészek ismerete (tükör használat), test koordinációja,
- testfogalom,
- az egyéni fejleszthetőség figyelembe vétele.

Percepciófejlesztés:

- a szem fixációs működésének erősítése (tükör használat),
- vizuális memória fejlesztése,
- sztereognosztikus észlelés fejlesztése,
- sérülés specifikum figyelembe vételével, egyéni fejlesztés.

Térpercepció:

- téri irányok,
- a tér mozgásos észlelése a kiszolgáló helyiségek bejárásával,
- sérülés specifikum figyelembe vétele.

Auditív fejlesztés, keresztcsatornák fejlesztése:

- vizuális – tapintásos,
- vizuális – auditív,
- vizuális – kinezetikus,

- auditív – tapintásos,
- a meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.

Verbális fejlesztés:

- tárgyak megnevezése,
- tárgyak, testrészek, névmások, cselekvések, térbeli viszonyok megnevezése,
- beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése.

Öltözködés:

- ✓ önálló gombolás, kötés, az öltözködésre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Mozgásfejlesztés:

- finommotorika fejlesztése,
- szem-kéz, szem-láb koordináció.

Testséma fejlesztés:

- testrészek ismerete,
- öltözködés közben a testrészek megnevezése,
- személyi zóna alakítása (oldaliség, test elülső, hátulsó része),
- testfogalom alakítása.

Percepciófejlesztés: vizuális fejlesztés

- szemmozgás,
- szem fixációs működése,
- vizuális zártság, egészlegesség,
- alaklátás, formaállandóság fejlesztése,
- térpercepció, téri irányok.

Verbális fejlesztés:

- testrészek, ruhaneműk, cselekvések megnevezése,
- segítségkérés tanítása,
- névmások,

- térbeli viszonyok: irányok, helyzetek, idő, oldaliság,
- osztályozás: formák, színek, méretek megnevezése.

Táplálkozás:

- ✓ négy éves kortól belép a naposi munka, az önkiszolgálás egyes teendői mindvégig megmaradnak,

Mozgásfejlesztés: nagymozgások

- terítéskor a megfelelő térben járás (változó tempóban, ritmusban, irányban),

finommotorika:

- különböző fogások gyakorlása evőeszközök használata közben,
- szem – kéz, szem – láb koordináció,

Testséma fejlesztés:

- testrészek ismerete,
- szerepük,
- a test koordinációja,

Percepciófejlesztés: - vizuális fejlesztés

- szemmozgás fejlesztése,
- mozgó tárgyak követése (pl. kanál),
- szem fixációs működése,
- vizuális zártság - mi hiányzik?

Keresztcsatornák fejlesztése:

- vizuális - tapintásos,
- vizuális - auditív,
- vizuális - kinezetikus,
- auditív - taktilis,
- szem - kéz koordináció fejlesztése.

Verbális fejlesztés:

- tárgyak megnevezése,
- testrészek megnevezése,
- névmások,
- cselekvések,
- edények, evőeszközök, ételek neve,
- térbeli viszonyok, irányok, helyzetek, idő, oldaliság.

Alvás, pihenés

A gyermekek életkorának és egyéni igényeinek megfelelően biztosítjuk az időt és a légkört a pihenésre.

b) A család és az óvoda együttműködése

Nagyon fontosnak érezzük a két nevelési szintér együttműködését a megszerzett értékek megőrzését, tartalmi, formai gyarapítását.

A napi kapcsolat tehetővé teszi a „partnerkapcsolat” működtetését. Ez nagyon előnyös mindegyik korcsoportban, hiszen mindegyik korosztálynak vannak olyan aktualitásai melyekhez elengedhetetlen a kölcsönös segítségnyújtás. Pl környezettudatos szemléletformálás, egészséges életmód segítése, részképesség zavar, időszakos fejlődésbeli lemaradás, stb.

A rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadása érdekében szoros kapcsolattartás kialakítására törekszünk.

Együttműködésünk alapelvei, illetve a családhoz illesztett segítségnyújtás megoldásai a befogadó nevelés tükrében:

- ✓ az óvoda nyitva tartása,
- ✓ az óvoda életrendje,
- ✓ rugalmasság,
- ✓ nyitottság,
- ✓ őszinte érdeklődés,
- ✓ egymásra figyelés,

- ✓ jó szándékú segítőkészség,
- ✓ folyamatos kommunikálás, informálódás,
- ✓ bizalom és tisztelet egymás munkája iránt,
- ✓ a csoport életében való tevékeny részvétel a szülők számára (munka délelőttök – délutánok), gyermeknap
- ✓ elvárások, módszerek és eszközök egyeztetése az eredményes nevelés érdekében,
- ✓ otthonról hozott szokások, hagyományok ismeretére épített nevelés,
- ✓ a fejlődés nyomon követésének konzultációs lehetőségei,
- ✓ a törvények által biztosított esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés biztosítása, jogok és kötelességek gyakorlása, kölcsönös tiszteletben tartása.

Feladataink:

- ✓ igény szerinti együttműködés segítése,
- ✓ SZMK működésének támogatása,
- ✓ delegált tag részvételének biztosítása nevelőtestületi értekezleteken,
- ✓ igények, elégedettségek, elégedetlenségek mérése a tervezés, működés folyamatában,
- ✓ folyamatos tájékoztatás biztosítása a gyermekek fejlődéséről.

Együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei:

- ✓ szemléletformálás (óvodában a gyermek legfontosabb, mindennek felett álló tevékenysége a JÁTÉK),
- ✓ közös programok szervezése, hagyománnyá alakítása, környezettudatosság gyakorlásának lehetőségei (pl. Föld Napja, Madarak Fák Napja, Víz Világnapja, Gyereknapi),
- ✓ érdeklődés felkeltése a gyermekek óvodai élete iránt,
- ✓ partnerkapcsolat a gyermekek egyéni fejlesztésének megvalósítása során.

c) Az érzelmi nevelés, szocializáció, közösségi életre történő felkészítés

Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszik. Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, hogy a személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért célunk az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, az otthonos, szeretetteljes életkörülmények biztosítása.

Feladataink:

- az óvónő – gyermek, dajka – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolat,
- a befogadás rendszere,
- a gyermek társas szükségleteinek kielégítése,
- a szokás és normarendszer megalapozása,
- közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése,
- az együttnevelés lehetőségének biztosítása integrálható gyermekek számára.

Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy maximálisan biztosítsa a gyermek alapvető testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonságot. Úgy szervezze az óvodai környezet személyi és tárgyi feltételrendszerét, hogy hatásrendszerével elősegítse minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.

Az óvodapedagógus nevelő, fejlesztő munkája során figyelembe veszi a gyermekek egyéni és eltérő képességét, viselkedését, fejlődési ütemét. Közösségi életre történő felkészítésük során biztosítja azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek segítik a fejlődés folyamatát, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknek, és a sajátos nevelési igényű gyermekekénél (enyhén látássérült és enyhén értelmi fogyatékosoknál) pedig a differenciált fejlesztést.

A befogadás rugalmassága (kivel, és mennyi időt tölt eleinte a gyermek az óvodában) elősegíti, hogy oldott formában igazodhasson el az ismeretlen környezetben. Így elkerülhető a kezdeti bizonytalanság, magára hagyottság, szorongásos érzet. Ezzel kiküszöbölhetjük, vagy enyhíthetjük az átmeneti megtorpanást, pszichés fejlődésük folyamatában. Azt is elérjük vele, hogy a gyermekeket körülvevő térben biztonsággal mozogjanak. A tér mozgásos észlelésével, a téri irányok, helyzetek, mozgásos megtapasztalásával biztonságot szerezzenek. Így kialakul a gyermekben az együttműködés képessége. A továbbiakban ez a képesség annál dominánsabb lesz, minél több és gazdagabb lehetőséget biztosítunk, a sokszínű tevékenységre, a társas együttműködésre.

Az óvónő, és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak személyiségének szerepe a társas együttműködés irányításában, a szocializáció folyamatában.

A gyermeki közösség milyenségét, temperamentumát, hangulatát nagyban befolyásolja az óvónő személyisége. A gyermekek személyiségének kibontakoztatása a felnőtt személyiségének kiteljesedésével párhuzamosan működik, mivel a társas kapcsolatokban való viselkedésére a mintát a felnőttek nyújtják számára.

Nem írható elő az óvónő számára, hogy halk szavú, lassú tempójú vagy élénkebb, mozgékonyabb legyen, hisz a gyermekek számára is előnyös, ha minél többféle temperamentumot ismernek meg.

A mintát, modellt nyújtó pedagógussal, pedagógiai munkát segítő alkalmazottakkal szembeni elvárások:

Türelmes megértéssel, következetes nevelői magatartással közvetítse a viselkedési és magatartási kultúra értékeit a fejlesztés keretein belül.

A fejlesztés érték közvetítő funkciója az erkölcsi érték terén:

- a segítség,
- az udvariasság,

- a figyelmesség,
- az együttműködési készség,
- elfogadás,
- tolerancia,
- empátia,
- hitelesség.

Programunk szellemében minden óvodapedagógussal, és pedagógiai munkát segítő alkalmazottal szemben elvárás, hogy:

- őszinte,
- elfogadó,
- türelmes,
- támogató,
- együttműködő,
- segítő,
- empátiás beállítottságú legyen.

A pozitív érzelmi kapcsolat kialakításának érdekében a következő eszközöket használjuk a verbális közlésen túl:

- mimika,
- pantomimika (mozgás, testtartás, fejmozgás, gesztus),
- vokális mimika (hangszín, hangerő, tempó, szünet)
- proxémia (téri távolság, közelség)

Az óvónőknek, és a dajkáknak élniük kell a metakommunikációs eszközökkel. A gyermekek szociális érzelmének, éntudatának alakítása az optimális óvónői modell irányítása alatt létrejövő társas környezetben, a kölcsönös és állandó egymásra hatás következtében a gyermek egyre kezdeményezőbb szerepet vállal. A gyermek szocializációja olyan folyamatban alakul, amikor ő tesz eleget a felnőtt és társai kérésének, igényeinek, ugyanakkor ő is kívánsággal, és igényekkel élhet.

Ezeknek a személyközi kapcsolatoknak a fejlesztő hatása az énkép kialakulásában realizálódnak. Ahhoz, hogy társas lényé váljék, először a saját énjét kell felépítenie. Az óvodáskor az énkép kialakulásának szenzitív időszaka.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálása során az óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítő alkalmazott cselekedeteit nem határozhatja meg a sajnálat, csakis az elfogadó, eredményeket értékelő következetes, de nem túlterhelő magatartás az elfogadott számunkra.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- kezd kialakulni a realitás iránti képesség, a gyermek törekszik a pontos mintakövetésre,
- az elvárások megfelelésére,
- a cselekvéses tapasztalatok fokozatosan interiorizálódnak,
- sémák, majd belső szemléleti képek, képzetek,
- végül fogalmak alakjában megőrződnek.

Programunk nagy hangsúlyt fektet az optimális modell irányítása alatt létrejövő társas együttműködés feltételeinek megteremtésére, melynek nyomán kialakul az értelmes fegyelem, amely a közösségi nevelés alapköve. Az így kialakult összetartozás élményét mélyíti, a személyiség fejlődését segíti, az ismétlődő közös örömteli tevékenység, a csoport és az óvoda hagyományrendszerébe épülve.

d) A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése

Azokat a gyermekeket tekintjük hátrányosnak, akiket problematikus tüneteik és hátrányos helyzetük mellett fejlődésbeli veszélyek fenyegetnek, elsősorban az érzelmi és az erkölcsi fejlődés területén.

A veszélyeztetettség okai:

Biológiai :	- fiziológiai tényezők: öröklött, veleszületett
Fizikai környezet:	- (szociális sérülés), rossz táplálás, bántalmazás

Pszichoszociális tényezők: - környezeti tényezők.

A gondozás során az általános nevelés kiegészül speciális neveléssel.

- *Helyettesítő*: hiányzó azonosulási minta biztosítása,
- *Pótló*: hiányzó ismeretek utólagos elsajátítása,
- *Korrigáló*: a szocializáció folyamán kialakult hibás magatartási szabályok és szokások.

Egyre több gyermeknél találkozunk olyan magatartásbeli megnyilvánulásokkal, amelyek a családi nevelés hibáira vezethetők vissza:

- ✓ a szülők nem végeznek megfelelő gondozási tevékenységet,
- ✓ szereptévesztési problémák (majd a gyerek eldönti..),
- ✓ ráhagyó gyermeknevelés,
- ✓ gyakori a testi fenyítés alkalmazása,
- ✓ hiányzik a gyermekkel való segítő kapcsolat,
- ✓ a szülők magatartása elutasító gyermekükkel szemben,
- ✓ kedvezményeket megvonnak meg a gyermektől.

A sok nevelési hiba, illetve az ebből adódó magatartási zavar oka lehet a szülők személyiségének nem megfelelő megnyilvánulása:

- ✓ ösztönesség hiánya,
- ✓ szülők türelmetlensége,
- ✓ ingerlékenység gyermekkel – pedagógussal szemben,
- ✓ tapintatlan szülői magatartás.

A nevelési felfogás alapvetően meghatározza a nevelés gyakorlatát is. Ez összefonódva különböző szülői magatartási módokkal tipikus nevelési hibákat eredményez, melynek következtében már az óvodába járó gyermekeknél is tapasztalhatók olyan sérülések, melyeknél speciális nevelésre van szükség.

Óvodánkban a gyermekek:

- önkifejezésének fejlesztését: játékon, bábon, kreatív tevékenységen keresztül, (ábrázolás -, építőjáték, boltos játék, postásjáték, társasjáték, kártyajáték,)

- alkalmazkodó készség növelését: énekes játék, mindennapi varázsspercek, népi játékok, néptánc – játékokkal alakítjuk.

Cél:

- énkép alakítása,
- a másság elfogadtatására nevelés,
- az iskolakezdéshez szükséges képességek, például a figyelem (önmagunkra és másokra),
- kitartás,
- verbalitás,
- ritmusérzék fejlesztése.

Valamennyi fejlesztendő területen rendelkezünk olyan játékokkal, melyekbe elmerülve segítséget tudunk nyújtani a rászoruló gyermekeknek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- ✓ a gyermekek megalapozhatják a kapcsolat kialakításának lehetőségét,
- ✓ képessé válnak arra, hogy alkalmazzák a már ismert illemszabályokat,
- ✓ közösségi magatartásuk, alkalmazkodóképességük, önkifejezésük, és szókincsük fejlődjön,
- ✓ fejlődik kapcsolatteremtő képességük.

Az egyetlen hatékony eljárás az állandó törődés, foglalkoztatás. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknek folyamatosan tapasztalniuk kell, hogy szeretjük őket, törődünk velük, észrevesszük és becsüljük jó tulajdonságukat, biztatjuk őket.

Az óvodai törődés és szeretet ellensúlyozhatja az otthon elviselt sérelmeket, a szeretethiányt.

e) Gyermekvédelem

Tilos a gyermek bármilyen megkülönböztetése:

- különbségtétel,
- kizárás,

- korlátozás vagy kedvezés
- az egyenlő bánásmód akadályozása,
- a gyermek zaklatása (megalázás, megfélemlítés, verés stb.)

Ha a gyermek eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, legkorábban, abban a naptári évben, amelyben a 6. legkésőbb, amelyben a 8. életévét betölti, tankötelessé válik.

Az óvoda nevelési szakasza a gyermek 3 éves korától addig az időpontig tart, ameddig a tankötelezettség teljesítését el nem éri.

A gyermeknek joga, hogy nevelési-oktatási intézményben biztonságos és egészséges környezetben neveljék, oktassák, óvodai életrendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.

A gyermek személyiségi jogait, így különösen személyiségének szabad kibontakozásához való jogát, családi élethez és magánélethez való jogát az óvoda tartsa tiszteletben, e jogának gyakorlása azonban nem korlátozhat másokat a jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, az intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét.

A szülő kötelessége különösen, hogy

- gondoskodjon gyermeke testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről,
- biztosítsa gyermeke óvodai nevelés keretében folyó képességeinek, készségeinek fejlesztését, tankötelezettségének teljesítését.
- tegye meg a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében,
- tegyen minden tőle elvárhatóat gyermeke fejlődéséért,
- rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével, foglalkozó pedagógusokkal,
- elősegítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az intézmény rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását.

A szülő joga: a nevelési – oktatási intézmény szabad megválasztása gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének, saját vallási illetve világnézeti meggyőződésének, nemzeti vagy etnikai hovatartozásának megfelelően.

- az óvoda nevelési programjában és tevékenységében a tájékoztatást tárgyilagosan és többoldalú módon közvetítse, továbbá hogy az önkormányzati nevelési – oktatási intézményben a hit és vallásoktatást lehetővé tegyék,
- hogy megismerje a nevelési –oktatási intézmény, nevelési, pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
- gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,
- a nevelési – oktatási intézmény által meghatározott feltételek mellett kérje, hogy gyermeke a nem kötelező foglalkozásokat igénybe vehesse, illetve ilyen foglalkozás megszervezését kezdeményezze,
- a nevelési – oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a szülői szervezet létrehozásában, és közreműködjön annak tevékenységében,
- személyében, vagy képviselői útján – a jogszabályban meghatározottak szerint, részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában, a nevelési – oktatási intézmény irányításában.

Az óvodai gyermekvédelem célja: egyenlő hozzáférés biztosítása, a prevenció révén feltárni mindazokat a tényeket, okokat, melyek a gyermek fejlődését gátolják. Az óvoda-család kapcsolata intervenciós gyakorlat alapján történik.

Feladatainkat az éves gyermekvédelmi terv tartalmazza.

f) Anyanyelvi, - értelmi nevelés, fejlesztés óvodánkban - tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely interaktív módszereket tartalmaz. Az egész óvodai nap

folyamán adódó spontán helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus általi kezdeményezésben valósul meg. Az óvoda a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve biztosít változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhet, a természeti és társadalmi környezetről. A cselekvő gondolkodástól eljut a fogalmi gondolkodásig.

A tanulás hatására pontosodnak érzékelései, észlelései, megfigyelései, tartósabbá válik figyelme, emlékezete. Ismeretei rendeződnek, világképe alakul, képessé válik a problémák felismerésére és megoldására.

Gazdagodik, fejlődik beszéde, fantáziája, gondolkodása. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – helyes mintaadással, javítgatás kerülésével – az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű. Különösen a beszédkedv fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések érvényesülésére, a válaszok igénylésére fordítunk figyelmet.

A beszédészlelés fejlesztését, a beszédhangok sajátosságainak kiemelését, a nyelv és ajakgyakorlatokat, a hallás, beszédhallás fejlesztését, az auditív ritmust, a fonológiai kódolást, az auditív zártság fejlesztését segítő játékos gyakorlatok gyűjteményét éves szinten korcsoportokra bontva tervezik óvodapedagógusaink, és játékos formában kerülnek feldolgozásra.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati probléma- és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógusok által kezdeményezett foglalkozásokon való tanulás.

A fejlődés várható jellemzői:

A gyermek rendelkezze mindazokkal a készségekkel, képességekkel, melyeket az előzőekben felsoroltunk.

V. Az óvodai élet tevékenységformái

a) A játék

Az óvodai nevelésben bekövetkezett változás, fejlődés tette lehetővé, hogy az óvodás gyermek legjellegzetesebb életmegnyilvánulásával, a JÁTÉK világgal az adott lehetőségekhez képest, súlyának megfelelően foglalkozhassunk.

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi már tudjuk, mire megy a játék.

Arra, hogy e világban, otthonosan mozgó, eleven eszű, és tevékeny ember váljék belőle”

(Varga Domokos)

A játék spontán, szabadon választott minden külső tényezőtől mentes, kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenység.

Célja: a szabad játék elsődlegességének biztosítása, a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése, sokrétű tájékozódó tevékenység, mely alatt kialakulnak az új pszichikai folyamatok, illetve, a meglévők átalakulnak.

A szabad játék feltételei:

- kiegyensúlyozott légkör,
- élmény,
- hely, könnyű és biztonságos mozgást segítő tevékenység szerinti térfelosztás,
- fix és mobilizálható eszközök,
- egyéni élményekhez kapcsolódó, közösen készített, illetve családi kultúrákra emlékeztető tárgyak,
- megfelelő idő.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3 – 5 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermek beszédképességének fejlesztése egész nap folyamán.
- Játéksegítő, játékirányító metódusok alkalmazása.
- Az indirekt irányítás felelőssége.

Gyakorló játék:

- mozgásos, manipulációs és verbális formáiban a fejlesztési lehetőségeket biztosítjuk.

Építő-konstruáló játék:

- különböző kockákkal, kirakó és összerakó játékokkal, közlekedési eszközökkel, terepasztalokkal, állatokkal, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközökkel biztosíthatjuk az újra alkotás örömét.

Szerepjáték:

- családi játékok, különböző foglalkozások eljátszásának lehetőségét segítő kellékek, kiegészítők,
- a tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbözőségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).

Szabályjáték:

- mozgásos - testnevelési, dalos népi játék, közlekedési játékok, értelem fejlesztő-társasjátékok.

Bábozás, dramatizálás:

- nyugalmas hely, könyvekkel, bábokkal, dramatizáló eszközökkel, jelmezekkel, párnákkal, szőnyeggel.

Barkácsolás:

- kézimunka, gyurmázás, rajzolás, festés helye megfelelő eszköztárral, hozzáférhető szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.
- sárkányépítés, papírhajó hajtogatás, kiegészítő homokozó játékok, homokvár makett, agyagozás, festés, vágás

Udvari játékok:

- a szabadban való játék és mozgásöröm testi és lelki egészségre gyakorolt hatásának növelése az udvari játéklehetőségek biztosításával.

A játékok fejlesztő hatása:

A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy napjainkban a megváltozott körülmények következtében egyre kevesebb időt tölt együtt a család, és háttérbe szorul a családi együttjátszás. A játéknak a gyermek életében igen fontos a szerepe, hiszen a gyermek egész napját betölti.

A folyamatos napi megfigyelések során, illetve a fejlettségmérő lapok alkalmazásával pontosan behatárolhatók a lemaradások és ezek mértéke. Ennek tudatában kerülnek kiválasztásra azok a játékeszközök, melyek a korrekciót szolgálják.

A fejlesztő játékok alkalmazásánál, kezdetben elengedhetetlen az óvónő kezdeményező szerepe, de néhány alkalom után a gyermekek már belső indíttatásból játszanak a felnőtten és társaikkal egyaránt.

A gyermek játéka közben képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényéről, beszédképességéről, szociális és értelmi fejlettsége egészéről.

A fejlesztési feladatokat meghatározza:

- a korosztály általános pszichés sajátossága,
- az egyéni fejlettség és érdeklődés,
- a csoport összetétele (nemek aránya, szociális háttér)

Mind a fejlődésnek, mind a fejlesztésnek feltétele a gyermek saját aktív tevékenysége élményekhez juttatása).

Játékkal fejleszthető területek:

- ✓ Mozgásfejlesztés - nagymozgások,
- egyensúlygyakorlatok,
- szem – kéz koordináció,
- ✓ Testséma fejlesztés,
- ✓ Percepciófejlesztés,
- ✓ Verbális fejlesztés,
- ✓ Gondolkodást, problémamegoldást fejlesztő játékok.

A játék, a mozgás, valamint a kultúraátadás úgy hatják át egymást, hogy a gyermeki tevékenységek két legfontosabbja adja a program két fő tengelyét.

b) Mozgás

A mozgás, mint tevékenységkeret a gyermek egészséges életmódjának alapja, megnyilvánulási formája, önérvényesítési módja, amely valamennyi nevelési – tanulási feladatba beépíthető.

Befolyásolja az értelmi és szociális képességek, alakulását, általa mérhető:

- az általános fejlettségi szint,
- fejlődési tempó.

Mozgásfejlesztés

Célja: egyéni fejlettségi szint tiszteletben tartásával (pszichikai, fizikai),

- testi képességek (kondicionális, koordinációs),
- természetes mozgások fejlesztése,

minden gyermek találja meg:

- fejlettségének,
- érdeklődésének
- temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

Feladata:

- prevenció,
- mozgásigény kielégítése,
- mozgástapasztalatok bővítése.

Területei:

- kötelező testnevelés foglalkozás,
- mindennapos együttmozgás,
- szabad mozgásos játék.

Fejlődés várható jellemzői:

- mozgás iránti igény,
- kitartás a mozgásos játékokban,
- feladat, -szabálytudat, -szándékos figyelem, fejlettsége,
- nagymozgás tempójának, ritmusának, irányának tudatosabb kontrollja,
- testrészek differenciált megismerése a testrészekkel végzett mozgáson keresztül,
- percepció
  - a tér motoros exponálása,
  - formák, méretek, motoros alakítása,
  - biztonságos téri tájékozódás, téri irányok, irányok ismerete,
- szem – kéz – láb koordináció összerendezettség,
- finommotorika fejlettsége,
- beszédértés, beszédészlelés fejlettsége.

Mozgás és játék két alapvető természetes megnyilvánulási forma, óvodai nevelésünk alapja. A mozgásfejlesztés sok játékos elemet tartalmaz, a játékban, pedig fellelhetők a különböző mozgásos tevékenységek. A mozgásos játékok természetesen s egyértelműen ötvözik a játék és mozgás hatásrendszerét, és komplex módon fejlesztik a gyermek személyiségét. A mozgásfejlesztéshez az eszköz nem elegendő, ehhez sok, mozgásos játékot kell tanítani!

c) A külső világ tevékeny megismerése

A környező világ iránti érdeklődés velünk születik. A megismerés, az ismeretszerzés örömeinek motivációja. Ezt a fajta aktív érdeklődést használjuk ki a természetes élethelyzetekben, építve a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, tevékenységi, megismerési vágyára.

A gyermek mindennapos tevékenysége, játéka során rengeteg ismeretet gyűjt és raktároz el. Mégsem az ismeretrendszer bővülése az egyetlen vagy legfontosabb eredménye a tevékenységnek.

Miközben mozdulatokat gyakorol a teste, a keze, „szellemi mozdulatokat” – gondolati műveleteket gyakorol: gondolkodni tanul.

Ezek szerint a gyermekek fejlesztését nem a készen nyújtott ismeretek szolgálják, hiszen az még az érési fejlődési ütemükből kifolyólag szándékos figyelmüket igencsak próbára tenné. A belső szükségletből fakadó, összes érzékszervük igénybevételével, több oldalról megtapasztalható, sokszori, elmélyült bejárása, mellyel verbálisan követve, gondolati tevékenységeket gyakorolhatnak a gyermekek.

Célunk: A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten, minél több tapasztalatot szerezzenek (mozgásos és érzékszervi) tevékenységeken keresztül az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti – ember – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felidézése során pozitív érzelmi viszonyuk alakuljon a természethez, a szülőföldhöz, népi, helyi, családi hagyományokhoz, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, értékének megőrzését.

Feladatunk: a gyermekek számára biztosítani a külső világ tevékeny megismeréséhez a feltételeket, spontán vagy szervezett formában a környezettudatos és a biztonságos életvitel szokásainak gyakorlását.

Fejlesztési célok:

- mozgásfejlesztés,
- testséma fejlesztés,
- percepciófejlesztés,

- verbális fejlesztés.

Résztémák:

- család, testünk,
- évszakok, ünnepkörök, jeles napok, ős, tél, tavasz, nyár,
- növények, gyümölcsök, zöldségek, virágok, fák, stb.
- állatok, házi és vadállatok,
- közlekedés, légi, közúti, vasúti, vízi, stb.
- Óvodánk és környéke
- Felnőttek munkája és foglalkozása.

E témák feldolgozása során a gyermekek természetes módon, állandóan találkoznak matematikai fogalmakkal és összefüggésekkel. A matematikai kifejezések először passzív szókinccsé válnak, később beépülnek a gyermekek beszédébe. Minél több problémahelyzetet teremtünk, és minél több oldalról közelítjük meg, annál inkább ébren tartjuk érdeklődésüket. Így több variációban próbálhatják ki a felfedezés örömet „maguktól” jönnek rá a megoldásokra. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő, önálló véleményalkotó, döntési képességük, megoldó képességük és kitartásuk. A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményhez jutnak a cselekvésben és gondolkodásban.

Célunk: A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggések felfedezése, megtapasztalása a gyermekek igényeinek megfelelően.

Feladatunk: A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemek ok – okozati összefüggések felismerése, megtapasztalása. Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozásához.

Fejlődés várható jellemzői:

- alaklátás és formaállandóság fejlesztése,
- vizuális emlékezet fejlesztése,
- térben és időben való tájékozódás,

- relációk, matematikai fogalmak aktív szókincsükbe való beépülése,
- problémaérzékenység kialakulása (kíváncsiság, érdeklődés, kísérletezés, felfedezés),
- ok – okozati összefüggések felismerése,
- tanulási vágykialakulása,
- problémamegoldó képesség és fogalmi gondolkodás kialakulása,
- verbális fejlesztés, - tárgyak megnevezése, halmazok összehasonlítása, osztályozás,
- társadalmi és természeti környezet értékei iránti felelősségtudat kialakítása.

A valóságban szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezéséhez, gyakorlásához korszerű, a Fejlesztő programhoz jól alkalmazható eszközök szükségesek.

d) Mese – vers

Az óvodai anyanyelvi, - irodalmi nevelés (egymástól elválaszthatatlan) az óvodai élet egészét átható folyamat.

Cél: a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása, a korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladat: az anyanyelv megismertetésén az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése (mondóka, vers, verses-mese, mese, bábjáték, dramatizálás), klasszikus és kortárs műveken keresztül.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének – melyet meghatároz a család szociokulturális háttere, érettségének megfelelő beszédhelyzeteket teremtsen, és irodalmi alkotásokat válasszon, az irodalmi anyagot úgy állítsa össze, hogy tartalmazzon mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet.

A napi tevékenység során többször is mondhat – a helyzethez illő – mondókákat, rövid verset.

Kiscsoportban nagy jelentőségű – a testi kapcsolat iránti gyermeki igény kielégítésén túl – a simogatók, tapsoltatók, lovagoltatók. Ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege az irodalmi élmény mellett nyugtatóan hat a gyermekekre.

Az óvodapedagógus teremtsen alkalmat arra, hogy a gyermekek eljátsszák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket, de adjon lehetőséget az általuk kitalált történetek elmondására is, vagy a már ismertek másfajta cselekmény szövéseire, befejezésére is.

Fejlesztési területek:

Beépíthető fejlesztési lehetőségek e négy területen:

a) népi gyermekjátékok, mondókák

- finommotorika fejlesztése, testrészekkel végzett mozgásos gyakorlatok,
- szem – kéz koordináció fejlesztése,
- testrészek ismerete, testséma fejlesztése,
- verbális fejlesztés testrészek, cselekvések,
- vizuális fejlesztés,
- térészlelés fejlesztése,

b) mozgással kísérhető versek

- verbális fejlesztés, testrészek, cselekvések, színek,
- nagymozgások fejlesztése,
- alaklátás, formaállandóság – alak – forma – méret motoros kialakítása,
- egyensúlyérzék fejlesztése,
- szem – kéz koordináció fejlesztése,
- térpercepció, tér bemozgása.

c) bábozás

- szem – kéz koordináció fejlesztése,
- finommotorika fejlesztése,

- testséma fejlesztés,
- látási, hallási, mozgásos észlelés fejlesztése,
- tér percepció.

d) dramatizálás

- nagymozgások fejlesztése,
- testrészek ismerete, azokkal végezhető mozgások,
- vizuális, auditív észlelés fejlesztése,
- verbális fejlesztés.

Anyanyelvi fejlesztés, anyanyelvi játékokkal:

- légzésgyakorlatok, beszédszerveket ügyesítő gyakorlatok, melyek segítik a beszédészlelés fejlesztését,
- hallást, beszédhallást fejlesztő játékok,
- auditív – vizuális emlékezetet fejlesztő játékok,
- nyelv és ajakgyakorlatok, „csibe játék”, „mosoly játék”,
- hangképzés időtartama, erőssége, „labdajáték” „rádió”,
- hangok tulajdonságainak megkülönböztetése játékos keretben,
- keresztcsatornák fejlesztése,
  - vizuális - auditív
  - auditív - taktilis
- beszédprodukciónak fejlesztése,
  - óvónő - gyermek
  - gyermek – gyermek
- képolvasás, képleírás
- kérdés – válasz játék.

A fejlődés várható jellemzői:

- A gyermek életkorának és ismereteinek megfelelő közléseket tudjon feldolgozni.
- Fejlődik személyisége, erkölcsi, etikai, történelmi ismeretekkel gazdagodik.

- Kifejezi, átéli, eljátssza saját érzéseit, élményeit, és ez megbékíti félelmeivel, erősíti önbizalmát.
- Gazdagodik verbális kifejező készsége.
- Képesse válik, és igényli, hogy eszközöket készítsen, vagy segítsen benne (dramatizálás, bábozás).
- Fejlődik beszédhallása, auditív és vizuális emlékezete.
- Spontán kialakul a helyes hangzókiejtése, a beszédszerveket ügyesítő, hallásdifferenciálást segítő gyakorlatokkal.
- Fejlődik beszédhallása, auditív és vizuális emlékezete.

e) Rajzolás, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotásokkal való ismerkedés is fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A vizualitás a látható világ érzékelése és a kreatív feldolgozás együttese, mely élményekre és tapasztalatokra építve, játékos kísérletezgetésen, önmaga lehetőségeinek kipróbálásán keresztül vezet az alkotásvágyig. Ezen az úton tanulnak meg a gyermekek vizuálisan gondolkodni, ami több mint egyszerű ábrázolás.

Az óvodai vizuális nevelés fontos alapozó funkciót tölt be, a differenciált fejlesztés és tehetséggondozás módszereivel.

Részterületei:

- látásnevelés,
- képalakítás, rajzolás, festés,
- plasztikai formázás,
- építés,
- technikai megoldások,
- kreatív eszközhasználat,
- esztétikus környezetalakítás,
- műalkotásokkal való találkozás.

Cél: az intellektuális látás kialakítása.

Feladat: a vizuális képességek segítségével történő megismerő funkciók:

- a vizuális - észlelés,
- figyelem,
- emlékezet,
- képzelet,
- gondolkodás fejlesztése.

A vizuális nevelés az óvoda egészét áthatja. Ezen belül résztvevénységnek tekinthetjük az ábrázoló tevékenységet, amely ugyanúgy alaptevékenysége gyermekeinknek, mint a játék. A valóság két fontos dimenzióját segítik feldolgozni a gyermekeknek: míg a játék az ember – ember közötti társas viszonyulások interiorizációját, addig az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára. A szem – kéz együttműködése, koordinációja bonyolult idegéletteni folyamatokon keresztül valósul meg, melynek vezérlő egysége az agy.

Fejlődés várható jellemzői:

- pszichés funkciók ideális fejlettségi szintje,
- alak – háttér konstanciák, Gestalt látás,
- térészlelés,
- időrendiség,
- szín, forma, ritmus harmóniája,
- vizuomotorikus megfelelés (finommotorika, sztereognosztikus észlelés, szem – kéz koordináció),
- kíváncsiság, felfedezés szükségletének megléte,
- alkotókészség,
- esztétikai érték iránti érzékenység.

Az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítunk teret, lehetőséget. Fontos az igény kialakítása az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmény befogadására.

f) Ének – zene, énekes játékok

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, kortárs és klasszikus művek hallgatása, az éneklés, a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését: formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének – zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. Ölbeli játékok, népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a befogadást, hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az óvodai ének – zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását, a nemzetiségi, etnikai, migráns gyermekek zenei ízlését is.

Cél: a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű, kultúrált, boldog emberré nevelés.

Feladatunk: a céltudatos mozgáskészség fejlesztése, alkotó fantázia kibontakoztatása.

Fejlesztési területek:

Ritmusfejlesztés:

- egyenletes lüktetés,
- dalritmusok,
- lassabb – gyorsabb tempó érzékeltetése,
- dalok motívumhangsúlyának kiemelése.

Hallásfejlesztés:

- dallamfelismerés,
- dallambújtatás,
- halk – hangos érzékeltetése,
- magas – mély érzékeltetésének differenciálása, dallammotívumok visszaéneklése, kitalálása.

Mozgásfejlesztés:

Nagymozgások fejlesztése:

- járás, futás,
- ugrások,
- csúszás – mászás,
- egyensúlyérzék fejlesztése,
- finommotorika fejlesztése,
- szem – kéz, szem – láb koordináció fejlesztése.

Testséma fejlesztés:

- testrészek ismerete,
- test koordinációjának alakítása (oldalosság),
- test elülső – hátulsó zónája,
- test függőleges zónája,
- viszonyítás adott dolgokhoz (tárgy, felnőtt, másik gyermek).

Percepciófejlesztés:

Vizuális fejlesztés:

- szemmozgás,
- szem fixációs működésének erősítése,
- vizuális ritmus,
- vizuális memória.

Alaklátás, formaállandóság:

Mozgásos (kinesztétikus) észlelés fejlesztése:

Tapintásos (szereognosztikus) észlelés fejlesztése:

Térpercepció, térbeli viszonyok észlelésének fejlesztése:

Auditív észlelés fejlesztése:

Keresztcsatornák fejlesztése:

- látási - tapintásos interszenzoros fejlesztés,
- látás - hallásos interszenzoros fejlesztés,
- látás - mozgásos interszenzoros fejlesztés,
- hallási – tapintásos interszenzoros fejlesztés.

Fejlődés várható jellemzői:

- formálódik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk,

- felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét,
- hagyományörzés,
- zenei anyanyelv megalapozása,, kialakulása a mondóka, énekes játék, népdal, néptánc segítségével,
- a belső rend, egészség, a belső béke megteremtése.

g) Munka jellegű tevékenységek

A munka az emberi lét fontos tényezője, meghatározója. Életünk, munkánk minőségétől is függ, ezért nem mindegy, hogy a gyermek hogyan ismerkedik meg vele. A gyermek mindennapi tevékenységének része a munkajellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. A gyermek, munka jellegű tevékenysége során tapasztalja, hogy az ember folyamatosan alakíthatja, változtathatja, kellemesebbé teheti környezetét.

Ezen aktív tevékenységek megszervezésénél fontos kitétel, hogy a gyermekek, önként, örömmel és szívesen végezzék a rájuk bízott feladatokat. A tapasztalatszerzésen és a környezet megismerésén alapuló munkavégzés, mely egyben cselekvő tanulás, a különböző képességeket alakítja:

- kitartás,
- önállóság,
- felelősségtudat,
- céltudatosság.

A munka jellegű tevékenységek alapvető feltételei:

- testápolás,
- öltözködés,
- étkezés,
- környezet rendjének megőrzése,
- alkalomszerű munkák elvégzése.

Feladatkörünk kiterjed a szülőkkel való együttműködésre, szemléletformálásra.

A gyermekmunka tartalma:

Önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek:- testápolás,

- étkezés,
- öltözködés.

Közösségért végzett munkák:

- naposság,
- alkalmi munkák,
- felelősi munkák,
- egyéni megbízatások,
- környezet rendjének megőrzése,
- kerti és udvari munka.

A munkajellegű tevékenységek fejlesztési területei:

- ✓ mozgásfejlesztés,
- ✓ testséma fejlesztés,
- ✓ percepciófejlesztés,
- ✓ verbális fejlesztés.

Részletes, életkorokra lebontott fejleszthetőségi lehetőségek megtalálhatók:

Porkolábné Dr. Balogh Katalin Komplex Prevenációs Óvodai Program c. könyvében a (209 – 214. oldalig).

h) Speciális szolgáltatásaink

Utazó pedagógusok segítik nevelőmunkánkat a következő területeken:

- 1.) Gyógytornász:** tornáztatja a segítségét igénylő gyermekeket középső csoportos kortól.
- 2.) Logopédus:** foglalkozik egyéni és mikro csoportos formában a gyermekekkel, középső csoportos kortól.
- 3.) Fejlesztő pedagógus:** a csoportból kiemelve egyénileg foglalkozik a nagy csoportos korú gyermekekkel.
- 4.) Pszichológus:** verbális úton nyújt segítséget a hozzá forduló szülőknek, pedagógusoknak, gyermekkel intézményen belül terápiás tevékenységet nem végez.

5.) Integrált gyermekeinkhez: sérülésspecifikumnak megfelelő
gyógypedagógussal team munkában látjuk el a feladatokat.

6.) Óvodai kirándulás:

Célja: külső környezetünk tapasztalatik útján történő megismerése.

Igénybevevők köre: az óvodánkba járó gyermekek.

Időpontja: tavasz vége.

Térítési díja: ingyenes.

7.) Bábelőadás megtekintése:

Célja: magas szintű irodalmi élmény nyújtása.

Igénybevevők köre: az óvoda mindenkori nagycsoportja.

Időpontja: tavasz eleje.

Térítési díja: ingyenes.

1. sz. melléklet

Nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A programunk indítása óta beszereztük a szükséges mozgásos és egyéb fejlesztőeszközöket. Kialakítottuk, és berendeztük a tornaszobát.

Az egyéb fejlesztendő területekre is rendelkezünk megfelelő számú fejlesztő eszközzel, ám ezek amortizálódása miatt évente szükséges a pótlásuk.

Mivel a fejlesztés területének eszközparkja mobilan változik, fejlődik, csak úgy tudunk lépést tartani választott területünkön, ha folyamatosan bővítjük eszközállományunkat.

Jelen változtatással a törvényességnek kívánunk megfelelni, mely nem igényel a megszokottól eltérő kiemelt pénzügyi forrásokat.

Irodalomjegyzék

1. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarcc nélkül az iskolában
1977. Bp. Okt. Szolg. RT.
2. Keményné Pálfi Katalin: Bevezetés a pszichológiába
TK. 1989.
3. Balogh Tibor: Lélek és játék
Bp. Akadémia Kiadó 1991.
4. Új utakon az óvodában
Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet 1994.
5. Képesség fejlesztés játéokban, tanulásban.
Hajdú-Bihar Megyei Pedagógia Intézet 1994.
6. Az óvodai nevelés programja
OPI 1989.
7. Nagyné dr. Réz Ilona: Téri tájékozódás
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola 1996.
8. Óvodai nevelés játékkal, mesével,
Eötvös J. Könyvkiadó Bp. 1996.
9. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan?
OKI. 1996.
10. Óvodai nevelés országos alapprogramja
Magyar Közlöny 2009.
11. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?
Alex –typo 1992.
12. Forrai Katalin: Ének az óvodában
Edito Musika 1974. Bp.
13. Acsai Gézőné: Környezeti nevelés az óvodában
OKKER 1997.
14. Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája

Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.

15. Varanka Zoltánné: Az óvodai nevelés és tanulás tervezése a csoportnaplóban

Litograph 1997.

16. Magyar Közlöny 2010. 125. száma
(221/2010.(VII. 30.)

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A „Csemetekert” Integrált Nevelési Programot készítette: Minkolényi Ilona óvodavezető

Alkalmazotti közösség elfogadásának ideje: 2010. augusztus 26.

Szülői szervezet véleményezte: 2010. augusztus 27.

SZMK/Szülői szervezet képviselője: Vargáné Heidrich Livia
név

.....
aláírás

Fenntartóhoz benyújtás ideje: 2010. augusztus 30.

Fenntartói jóváhagyás

Budapest, XVIII. ker. Pestszentlőrinc – Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testülete
...../2010.(.....) sz. határozata /

.....
dr. Mester László
polgármester

Hatálybalépés: 2010. szeptember 01.

Érvényesség: Határozatlan idő

Felülvizsgálat: Törvényi változás, fenntartói rendelkezés, testületi szándék alapján

p.h.

.....
óvodavezető

JEGYZŐKÖNYV

Készült: **2009. október 14.-én** a XVIII. Kerületi Barcika tér 8. szám alatti **Aprók Falva Óvodában** a nevelőtestület rendkívüli értekezletén.

Jelen vannak: az intézmény nevelőtestülete:

1. Czotter Gáborné .....
2. Gáhor Gézáné .....
3. Katona Brigitta .....
4. Milkovics Józsefné .....
5. Minkolényi Ilona .....
6. Pongráczné Kalmár Gabriella .....
7. Riczlerné Barta Klára .....
8. Strohmayer Jánosné .....
9. Szanku Gusztávné .....

Igazoltan távol: 0 fő

Igazolatlanul távol: 0 fő

Határozatképeség megállapítása: Megállapítom, az óvodapedagógus kollégákkal együtt, hogy nevelőtestületünk teljes létszámban jelen van, határozatképes.

Jegyzőkönyv vezető: .....

Hitelesítők:

1. ....
2. ....

T á r g y: **Helyi Óvodai Program Integrált** módosításának elfogadása.

Az óvodavezető üdvözli a megjelenteket.

Ismerteti a Helyi Óvodai Program **Integrált módosítását** és kéri a kiegészítéseket, javaslatokat.

Mivel kiegészítés nem volt, felkéri a megjelenteket, hogy nyíltan, vagy titkosan, szavazzanak:

Megjelent: 8 óvodapedagógus + 1 vezető

Igen szavazat: 8 fő

Tartózkodás: 0 fő

Ellenzavazat: 0 fő

Aprók Falva Óvoda „Csemetekert” Nevelési program

Határozat:

Az óvodavezető megállapítja, hogy a nevelőtestület **100%** -os arányban elfogadta a Helyi Óvodai Program Integrált módosítását.

K.m.f.

.....
óvodavezető

Jegyzőkönyv-hitelesítők:

.....

.....